

**Minuta reuniunii
Comitetului de Monitorizare al Programului Regional Sud-Est 2021-2027
22 noiembrie , Braila**

Comitetul de Monitorizare al Programului Regional Sud-Est 2021-2027 (CM) s-a întrunit în data de 22 noiembrie 2022.

La ședință au participat membri, observatori și invitați ai CM, conform listei de prezență atașate.

Doamna Luminita Mihailov, Director General al ADR SE, a deschis reuniunea și a mulțumit participanților ca au acceptat invitația de a fi membri ai CM. Comitetul cuprinde membri titulari și structuri care au calitatea de observator. Din punct de vedere al regulamentului, doar membrii titulari votează, dar opiniile/contributia observatorilor sunt de asemenea importante.

Din partea Comisiei Europene sunt prezenți Domnul Krzysztof KASPRZYK, Șef adjunct al Unității pentru România și Croația, Direcția Generală Politică Regională & Urbană, Comisia Europeană, doamna Mariana Iusco – Manager Programme și domnul Alexandru Coca - Asistent programme, precum și alți colegi conectați online.

Referitor la agenda de lucru, propunerea este structurată pe două componente, o componentă care se referă la partea strict organizatorică legată de componența CM, atribuțiile acestuia și conducerea din punct de vedere organizațional și o a doua componentă care vizează analiza și dezbaterile unor criterii de eligibilitate și de selecție aferente unor acțiuni pentru care se dorește lansarea în consultare publică în perioada imediat următoare.

Dna director general a prezentat componenta CM și a făcut o prezentare pe scurt a reprezentanților prezenți la această reuniune din partea fiecărei instituții/entități. Au existat organizații care nu au putut să participe în format fizic, respectiv Autoritatea de Audit, Ministerul Transporturilor și Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, Direcția Cooperare Europeană și Internațională – Punctul de contact pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, reprezentanții acestor instituții fiind conectați online și putând interveni în timpul lucrărilor comitetului.

Referitor la structura comitetului, aceasta este una dinamică, este important să se cunoască care sunt așteptările și pe măsură ce apar alte oportunități și alte provocări, comitetul poate invita alte organizații care să participe fie în calitate de membri titulari, fie în calitate de observatori.

Referitor la Regulament de organizare și funcționare al comitetului, atribuțiile acestuia sunt: examinează progresele programului, implementarea acestuia, problemele identificate, abordarea provocărilor din program, îndeplinirea condițiilor favorizante.

Dna director general a prezentat propunerea MIPE, Direcția Cooperare Europeană și Internațională – Punctul de contact pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile

persoanelor cu dizabilități, respectiv modificarea art.4, alin.(5), lit.(h), astfel încât să fie acoperită și examinarea condiției favorizante orizontale privind implementarea și aplicarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, nu doar a condițiilor favorizante (CF) tematice. În acest sens, a fost propus următorul text: „îndeplinirea condițiilor favorizante și aplicarea acestora pe întreg parcursul perioadei de programare”, așa cum e menționat și la art. 40 alin.(1) lit.(h) din Regulamentul (UE) nr.2021/1060, formulare ce acoperă atât CF tematice, cât și CF orizontale.

Dna Mihaela Raducan, reprezentant al MIPE, Directia Generala Programme si Coordonare Sistem a propus:

- includerea in comitet a unui reprezentant al Direcției Generale Management, Mecanism de Redresare și Reziliență, având în vedere că este necesar un mecanism consolidat de informare și cooperare reciprocă, în condițiile care programul prevede complementarități multiple cu intervenții finanțate în cadrul PNRR, de exemplu, componenta 9 din PNRR cu prioritatea 1, componenta 5 Valul renovării, componenta 10. Fondul local din PNRR cu prioritatea 3.
- De asemenea, Programul Educație Si Ocupare si Programul Incluziune si Demnitate Sociala se implementeaza in cadrul aceleiasi directii din MIPE, fiind vorba de un singur reprezentant, Dl Vladimir Rovintescu;
- termenul pentru transmiterea documentelor care vor fi supuse analizei si aprobării sa fie crescut la 10 zile lucrătoare, avand in vedere complexitatea acestora si necesitatea unei perioade mai mari pentru analiza;
- introducerea unui model de mandat;
- reformularea art 26 prin eliminarea exceptiei referitor la procedurile scrise.

Dna Luminita Mihailov a multumit pentru propuneri considerand ca propunerea de a avea un reprezentant de la Direcția Generala Management Mecanism de Redresare și Reziliență este una foarte buna, avand in vedere necesitatea de corelare cu celelalte programe care vizează aceleași tipuri de acțiuni; de asemenea, se poate mari termenul pentru transmiterea documentelor care vor fi analizate de comitet la 10 zile lucrătoare; referitor la aprobarea criteriilor prin procedura scrisa, pentru a se asigura operativitatea activitatii, se propune eliminarea exceptiei de la art 26, cu mentiunea ca nu se va face exces de proceduri scrise.

Dl Marian Filimon, reprezentant din partea Consiliului National al Intreprinderilor Private Mici si Mijlocii, a propus ca pentru a se asigura continuitatea, in care in care titularul nu poate fi prezent, sa fie acceptata prezenta, acolo unde se poate si se doreste, atat a titularului, cat si a supleantului.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca nu este nicio problemă, dar entitatea respectiva va avea un singur vot in CM.

Dna Lucia Popescu, reprezentat al MIPE – Autoritatea de Management pentru Programul Tranzitia Justa, a propus din punct de vedere administrativ, includerea în regulamentul

modalității de convocare a reuniunilor respectiv modalitatea de derulare a acestora (prezența fizică, on line).

Dna Luminita Mihailov a menționat că Regulamentul va fi completat și cu această opțiune, dat fiind că realitatea ne arată că e bine să avem și opțiunea de participare online. Pentru prima reuniune de constituire a comitetului, s-a gândit organizarea cu prezența fizică, deși pentru instituțiile care nu au putut participa în acest fel a fost oferită posibilitatea de a participa online. Nu este vorba pentru această reuniune de o dotare care să asigure o organizare hibridă, dar se va ține cont de acest lucru pentru reuniunile următoare.

Referitor la rolul de președinte al Comitetului, la articolul 5 sunt prezentate atribuțiile președintelui CM. Propunem ca Președinția CM să fie asigurată la nivelul Agenției pentru Dezvoltare Regională, la nivelul funcției de director general, cu posibilitatea de a delega atribuțiile șefului Autorității de Management, urmând ca, pe măsură ce lucrurile vor avansa și vor începe lucrările să se analizeze dacă această propunere este fezabilă sau este necesar să fie realizată o altă propunere. Este o structură în oglindă pe structura altor comitete la care ADR SE a participat în calitate de membru.

Dna Lucia Popescu a menționat că în acest sens este necesar să se modifice art 5 din regulament în care să se menționeze în clar această opțiune, pentru că în varianta transmisă apare doar în Anexa.

Dna Luminita Mihailov a menționat că regulamentul va fi completat conform comentariilor primite, de asemenea într-un termen de o săptămână să fie transmise și alte observații, astfel încât până pe 10 decembrie să avem o formă consolidată pe care să o putem prezenta pentru aprobare prin procedură scrisă.

De asemenea, se supune la vot ca Președinția Comitetului să fie asigurată la nivelul Agenției pentru Dezvoltare Regională, la nivelul funcției de director general, cu posibilitatea de a delega atribuțiile șefului Autorității de Management. Propunerea a fost aprobată cu unanimitate de voturi.

DI Marian Filimon a propus să fie aprobat în această reuniune regulamentul, având în vedere că acesta a fost analizat, s-au făcut propuneri de completare, nu ar fi motive pentru a amâna votarea acestuia. Dacă vor fi alte propuneri de modificare/completare a regulamentului (altele decât cele prezentate în cadrul acestei reuniuni), acestea se pot transmite și se pot supune aprobării la într-o altă reuniune a comitetului.

Membrii comitetului au fost de acord cu această propunere, fiind supuși la vot aprobarea regulamentului. Propunerea a fost aprobată cu unanimitate de voturi.

Dna Lucia Popescu a solicitat ca în cadrul agendei, să se menționeze faptul că s-a supus la vot aprobarea regulamentului, nu prezentarea propunerii privind regulamentul de organizare și funcționare al comitetului.

Dna Luminita Mihailov a realizat o scurtă prezentare a programului pentru că mare parte dintre

membrii CM a participat la lansarea programului cand s-a realizat o prezentare detaliata. Dansa a dorit să sublinieze anumite aspecte de ordin tehnic în plus față de prezentarea de dimineață.

Obiectivul de politică 1 va fi implementat în principal cu mediul de afaceri și cu zona de inovare-cercetare. Schemele de ajutor de stat vor fi subiectul negocierilor cu Consiliul Concurenței. În calendarul transmis către Guvern, avem în vedere discutarea acestor scheme începând cu anul viitor, după ce se va aproba și Regulamentul general al ajutoarelor de stat GBER. Este necesar ca membrii comitetului să fie activi în momentul în care se vor discuta elemente tehnice și anume eligibilitatea solicitanților, cheltuieli eligibile, solicitanți eligibili, lista lista de coduri ale economiei naționale etc, pentru a reduce/elimina riscul finanțării unor investiții care nu contribuie la dezvoltarea zonei, ci doar doresc să valorifice o oportunitate de finanțare (beneficiarii să fie mai prezenți în zona, să contribuie la dezvoltarea acesteia, având în vedere mai ales zona Deltei Dunării).

În ceea ce privește transferul tehnologic, conform calendarului lansărilor este prevăzut în a doua jumătate a anului 2023. Marea problemă în POR 2014-2020 a fost imposibilitatea universităților de a susține contribuția de 50 %. Pentru această tipologie de proiecte universitățile sunt asimilate mediului de afaceri și din cauza aceasta nu a existat posibilitatea să fie finanțate genul acesta de proiecte. Această posibilitate de realizare de centre de transfer tehnologic a fost inclusă din nou în program și se urmărește identificarea modalităților prin care să se poată accesa mai multe forme de ajutor, adică atât ajutorul regional, cât și ajutorul de cercetare. Nu se va putea găsi o soluție de contribuție mică, dar se spera să nu fie nici 50 %.

Referitor la digitalizare se urmărește o schemă de minimis, corelarea cu programul de reziliență care are și el o serie de fonduri alocate pentru digitalizarea IMM-urilor.

Obiectivul de politică 2 are o alocare foarte consistentă, pe lângă cel care se referă la zona de competitivitate. Aceasta cuprinde o operațiune strategică importantă și anume consolidarea clădirilor publice. S-a solicitat să avem în vedere operațiunea de eficiență energetică, în paralel cu operațiunea de consolidare a clădirilor publice, inclusiv a celor cu statut de monument istoric. Aceasta din urmă se încadrează pe obiectivul specific FEDR care se referă la combaterea riscurilor, respectiv riscul seismic. Operațiunea referitoare la eficiența energetică este legată de obiectivul specific de politică care se referă la diminuarea efectelor de gaze cu efect de seră. Combinarea acestor două tipuri de operațiuni s-ar putea să creeze ceva complicații. Practic, vor fi două ghiduri, un ghid care se referă la partea de consolidare și un altul care se referă la eficiența energetică care vizează strict clădirile care se consolidează. În acest fel se vor pregăti două cereri de finanțare, cu posibilitatea de a organiza o singură procedură de achiziție cu două obiecte, un obiect care vizează consolidarea, celălalt care vizează eficiența energetică.

O altă chestiune referitoare la obiectivul de politică 2 este zona de biodiversitate. Aici există experiență pentru că primăriile au implementat proiecte de infrastructură de parcuri, au fost implementate proiecte foarte frumoase prin care zone neutilizate din orașe au fost recuperate și transformate în spații verzi, în toate în municipiile reședință de județ și celelalte municipii și orașe din regiune. Provocarea este abordarea biodiversității în aceste proiecte pentru că

experiența a aratat ca este importanta prezența antropului, adică a omului in aceste proiecte, obiectivul de politică vizand exact aspectele de biodiversitate. Trebuie realizate acele elemente de biodiversitate care aduc o îmbogățire a biodiversității din zona urbană; pentru zona Deltei Dunării este importanta experiența colegilor de la Institutul Național Delta Dunării in activitatea de elaborare a ghidului acestei acțiuni, pentru că este o acțiune foarte complexă.

Obiectivul de politică 5 se referă la dezvoltarea integrată, atât în zona urbană, cât și în zona non urbana. Au fost identificate foarte multe nevoi, foarte multe proiecte. Noutatea este că este nevoie de implicarea parteneriatului la nivel local, este nevoie sa se discute împreună cu colegii de la Comisia Europeană care este cea mai bună metodă de a implica partenerii in implementarea strategiilor de dezvoltare integrată. Exista acest parteneriat la nivel local, dar va trebui să se dea un rol mai mare partenerilor în acest exercițiu, iar în oglindă același lucru va trebui realizat la nivelul strategiilor de dezvoltare județene.

Nu au fost comentarii, clarificari privind prezentarea realizata.

Dna Luminita Mihailov l-a invitat pe dl Domnului Krzysztof KASPRZYK, Șef adjunct al Unității pentru România și Croația, Direcția Generală Politică Regională & Urbană, Comisia Europeană.

Dl Krzysztof KASPRZYK a mentionat rolul Comisiei Europene de a sprijini implementarea programului. Inca din prezentarea dnei director Mihailov au fost mentionate cateva probleme, dovedind o abordare pragmatica. Dansul are la deschiderea Comitetului doua comentarii.

Unul este legat de nevoia de a avea apeluri specifice pentru eficiență energetică și pentru consolidarea cladirilor publice, dacă este posibil să se separe bugetul, poate sa va identifica o solutie astfel incat sa fie mai facil pentru solicitanti. Al doilea comentariu este legat de termenii specifici utilizati, dansul incurajeaza membrii Comitetului sa puna intrebari, sa solicite clarificari.

Desi sunt in sala multe persoane cu peste 20 de ani experiență de implementare, pot fi dificultati in intelegerea unor notiuni/termeni, deci membri sunt incurajati sa intervina, fara a se teme ca deranjeaza. De asemenea, dansul incurajeaza membrii comitetului sa intervina si sa faca mentiuni legate de timpul necesar pentru pregatirea documentatiilor, obtinerea diferitelor documente necesar in pregatirea unui proiect. Vrem să fim ambițioși, dar trebuie să ținem cont și de constrângerile cu care se confruntă solicitanții, atat autoritati publice, cat si cei din mediul privat (IMM-uri). De ex, daca se doreste realizarea unui parc eolian este nevoie de studii cu privire la forța vântului înainte de a depune o solicitare de finantare, deci este nevoie de timp (câteva luni) pentru a măsura dacă elementul vânt este prezent.

Reprezentantii Comisiei Europene participa la acest comitet si ajuta cu tot ceea ce este posibil, inclusiv exemple din alte state. Membrii comitetului sunt incurajati sa fie activi, in primul rand si inchide prin a multumi pentru participarea la aceste lucrari.

Mai multe comentarii se vor prezenta punctual pe criterii in a doua parte a sedintei, dupa pauza de pranz.

Dna Luminita Mihailov a propus reluarea discutiilor pe probleme tehnice, dar foarte importante,

acțiuni pentru care există un interes major. AM intenționează lansarea în consultare a unor ghiduri de finanțare, astfel încât să fie valorificată această perioadă până la sfârșitul anului sau chiar până la finalizarea actualizării platformei informatice MySmis.

Este vorba despre criteriile de eligibilitate a solicitantului, criteriile de eligibilitate a activităților și criteriile de selecție a proiectelor. A fost utilizată experiența precedentă, încercând să fie îmbunătățite anumite aspecte care au fost considerate mai puțin relevante, în special în cazul criteriilor de selecție.

Membrii comitetului sunt rugați să își exprime un punct de vedere pe criteriile prezentate, dacă au avut timp să analizeze aceste criterii sau să ofere un punct de vedere într-o perioadă de aproximativ două săptămâni de la data acestei reuniuni.

Programul este unul complex iar membrii Comitetului, având multă experiență, sunt rugați să sprijine eliminarea criteriilor care împiedică depunerea proiectelor sau formularea de criterii noi, relevante. Alte comentarii se vor primi și în perioada de consultare publică a ghidurilor, dar în primă instanță se analizează și discută cu membrii comitetului.

DI Krzysztof KASPRZYK a menționat că astăzi se discută principiile generale despre elementele care ar trebui evaluate, după care se va discuta direct pe ghidurile solicitantului. Este o abordare bună să se discute întâi principiile și apoi să se discute aspecte specifice pentru fiecare acțiune. Criteriile sunt de două feluri. Este vorba de criteriile de eligibilitate, care dacă nu sunt îndeplinite, proiectul nu este eligibil și nu poate trece în următoarea etapă și criteriile de selecție care ar trebui să promoveze proiecte mai bune în comparație cu altele, criterii care să susțină selectarea celor mai bune proiecte.

Se dorește promovarea de proiecte ambițioase, de exemplu, în contextul eficienței energetice, proiecte care vizează renovarea aprofundată, care să conducă la economia de mai multă energie. Un exemplu, legat de eficiența energetică a clădirilor de patrimoniu, este acela că pentru aceste clădiri nu ne putem aștepta la aceeași performanță ca la clădiri noi sau clădirile propuse a se moderniza (dar care nu sunt clădiri de patrimoniu) care pot economisi multă energie.

DI Krzysztof KASPRZYK a reiterat unele cerințe ce trebuie respectate în procesul de întocmire a ghidurilor de finanțare în ceea ce privește elaborarea criteriilor de selecție. Astfel, criteriile de evaluare trebuie să îndeplinească anumite condiții:

- să fie relevante, să nu ofere avantaje necuvenite anumitor proiecte în detrimentul altora, astfel încât să fie promovate proiecte eficiente mai degrabă decât proiecte complexe sau cu bugete mari.
- criteriile de selecție să fie clare, fiind asigurată transparența punctării acestora; modul de asigurare a clarității criteriilor de evaluare va fi verificat în mod prioritar de către Comisia Europeană.
- de asemenea, este necesar să se pună accent și pe claritatea și simplitatea declarațiilor date de către beneficiari, acestea să fie cât mai clare și ușor de înțeles;
- criteriile de evaluare pot fi diferite în cazul proiectelor deja pregătite și care trebuie adaptate noilor reguli de finanțare cum ar fi respectarea criteriului legat de adaptarea la

schimbările climatice. De exemplu, studiile de fezabilitate pot fi completate prin adăugarea unei secțiuni legate de acest criteriu (adaptarea la schimbările climatice). În cazul proiectelor ce vor fi depuse în cadrul apelurilor competitive, apeluri deschise pentru o anumită categorie de beneficiari, poate exista o flexibilitate în utilizarea unor criterii de eligibilitate.

În cazul proiectelor pre- selectate sau cu alocări prestabilite, criteriile de evaluare trebuie să asigure o calitate mai bună a proiectelor, pornind de la criteriile minime pe care un proiect trebuie să le îndeplinească. Un exemplu din domeniul eficienței energetice a clădirilor publice, cerința minimă o reprezintă reducerea cu cel puțin 40% a consumului de energie (excepție făcând clădirile cu statut de monument istoric). În cazul eficienței energetice a clădirilor publice în cazul unor apeluri necompetitive, renovarea ar trebui să fie profundă iar reducerea consumului de energie ar trebui să fie de minim 60%.

Dna Luminita Mihailov a solicitat comentarii/propuneri din partea membrilor CM, dacă sunt cazuri care trebuie luate în calcul la solicitant eligibil sau drepturi solicitate.

Dna Raluca Trandafir, prorector al Universității Ovidius din Constanța a propus introducerea pentru Prioritatea 2, Obiectivul 2.1 a proprietății private în cadrul criteriului de eligibilitate legat de definirea proprietății, în cazul universităților publice care dețin imobile în proprietate privată. Universitățile sunt institutii publice, furnizează servicii publice și sunt în coordonarea ministerelor, dar proprietatea sau administrarea nu este publică, respectiv proprietate privată. Este necesar a se corela secțiunea de solicitant eligibil unde apar universitățile menționate cu drepturile solicitate de ghid, respectiv dreptul de administrare/prorietate.

Dna Luminita Mihailov a menționat că este foarte importantă consultarea cu membrii CMC și identificarea de astfel de situații; această propunere va fi analizată din punct de vedere juridic, care a fost motivul pentru care nu s-a inclus inițial proprietatea privată și posibilitatea introducerii în criteriu a acesteia completari, mai ales având în vedere faptul că universitățile sunt eligibile și în Obiectivului de politică 4. S-a solicitat transmiterea unei propuneri în scris în acest sens la care se va formula un răspuns după analiza juridică.

DI Marian Filimon a întrebat, legat de criteriul de eligibilitate a regimului proprietății imobilelor dacă se exclude sub orice formă proprietatea privată deținută de persoane fizice, în condițiile în care există clădiri monumente istorice aflate în proprietate privată, care nu se vor renova niciodată, mai ales în ceea ce privește măsurile de eficiență energetică și vor fi supuse degradării până la demolare pentru că acele persoane fizice nu au fonduri și nici acces la acest tip de fonduri.

Dna Luminita Mihailov a precizat că PR SE 2021-2027 vizează clădirile publice. Introducerea ca eligibile a clădirilor de patrimoniu deținute de persoane fizice necesită o analiză inclusiv cu Consiliului Concurenței. Teoretic se poate discuta de intervenții asupra clădirilor, de ex a celor din centrele istorice, dar este nevoie de o discuție tehnică legată de nivelul contribuției private a proprietarului imobilului, precum și mecanismul de finanțare, deoarece aceste proiecte intră în logica Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană, a subliniat doamna director general. Se poate avea în vedere o astfel de abordare într-o etapă ulterioară, nu în acest moment. Se va discuta în

continuare interventiile care vizeaza blocurile de locuinte, cladirile de tip rezidential.

DI Marian Filimon a multumit pentru raspuns si pentru faptul ca s-a ajuns in discutie la aceasta categorie de investii, respectiv blocurile de locuinte, necesarul de interventie fiind real si necesar.

DI Krzysztof KASPRZYK a completat menționând faptul că nu se poate realiza o analiza comuna pentru clădirile de patrimoniu și restul clădirilor. Pentru prima categorie este nevoie de o abordare specifică in ceea ce priveste masurile de eficienta energetica care se pot realiza pe o cladire cu un astfel de statut pentru care nu este posibil a se atinge acelasi nivel de eficientizare (de ex pentru că nu se poate modifica structura cladirilor istorice). Astfel principalele obiective in cazul acestor cladiri rămân conservarea și punerea lor la dispoziția publicului, eficiența energetică fiind inclusă ca parte a renovării.

DI Marian Filimon a mentionat ca este o situatie specifica in Romania si in alte tari din Uniunea Europeana, in care au avut loc retrocedari de cladiri, valoroase din punct de vedere istoric, dar care au proprietar persoana fizica, chiar daca in respectiva cladire functioneaza o institutie de stat, de ex una academica.

Dna Luminița Mihailov a menționat faptul că se va analiza și problema clădirilor rezidențiale care fac parte din centrul istoric, clădiri retrocedate, dar într-o etapă ulterioară. La acest moment se realizează o prioritizare a clădirilor publice, inclusiv a celor de patrimoniu dar pentru care de la inceput performanță energetică atinsa va fi mai redusă. In cadrul acestui obiectiv de politica se discuta de eficienta energetica, iar in cazul unor cladiri de patrimoniu exista niste limitari din punct de vedere al interventiilor permise pe acest tip de cladiri, dar este o problema cunoscuta pentru care se doreste identificarea unei solutii. Măsurile de eficiență energetică vizează clădirile publice (inclusiv cele de patrimoniu) utilizate permanent, cu scop public și au ca scop, reabilitarea energetică.

Dna Carmen Mariana Costache, președinte al Uniunii Porturilor Interioare Românești a adus in discutie situatia cladirilor cu proprietari privati, care nu sunt cladiri de patrimoniu, in care se desfasoara activitati productive, pentru care este necesară reabilitarea energetică si care nu se regasesc in niciun program. Un exemplu este Silozul de cereale de la Galati construit de Anghel Saligny, siloz care este momentan în stare de degradare. Costurile necesare reabilitării unui astfel de monument sunt destul de mari. În aceeași situație sunt și clădirile Pescăriei din Galați care momentan se află în proprietatea fabricii de ulei Prutul din Galați și care la fel se află în stare de degradare.

Dna Luminița Mihailov a precizat faptul că în zona eficienței energetice a spațiilor de producție sau de birouri avem o posibilitate de finanțare în zona axei prioritare care se referă la creșterea competitivității IMM-urilor. Solicitanți eligibili pot fi întreprinderi mici și mijlocii, în condițiile în care stabilim ce tip de activități se vor putea finanța, iar zona de eficiență energetică este una eligibilă, dar nu doar aceasta activitate. Se va finanta competitivitatea, într-o manieră integrată, respectiv echipamente, digitalizarea firmelor, modernizarea spatiilor și zona de eficientizare energetica.

Dna Carmen Mariana Costache a menționat faptul că nu sunt IMM, sunt societăți pe acțiuni mari, un siloz de talia celui realizat de Anghel Saligny este detinut de catre societatea NAVROM, care nu este IMM.

Dna Luminița Mihailov a menționat faptul că discuția este foarte tehnică. Regulamentul pentru finanțarea cu fondurile FEDR permite finanțarea doar a IMM-urilor, deci întreprinderi mici și mijlocii, pentru societati mari neexistând posibilitatea finanțării la acest moment, regulamentul nu permite finanțarea întreprinderilor mari nici măcar pe ajutor de stat. Urmează să se identifice la nivelul MIPE surse de finanțare și pentru acest tip de beneficiari, poate in cadrul altor programe.

DI Krzysztof KASPRZYK a mentionat că în contextul eficienței energetice trebuie să se verifice în cadrul PODD posibilitatea de finanțare a firmelor mari. În mod normal pentru companiile mari în contextul eficienței energetice sunt constrângerile ajutorului de stat, se pot finanta companii in criza, dar nu IMM-uri. Exista alte fonduri disponibile cum ar fi in PODD și care pot răspunde solicitărilor în ceea ce privește susținerea companiilor mari când vine vorba despre inovare și eficiență energetică. Așa cum a menționat și dna director Luminița Mihailov în cadrul Programului Regional Sud Est 2021-2027 nu se finanțează firme mari. Reprezentantii in Comitet ai altor AM-uri, de la alte programe, pot interveni cu detalii daca exista astfel de finantari (cum ar fi PNRR).

Dna Luminița Mihailov a precizat că se va avea în vedere identificarea de soluții de finanțare din PODD sau PNRR sub regimul de ajutor de stat pentru masurile de eficiența energetica pentru firmele mari.

Dna Anca Suhov a întrebat referitor la proprietatea publica, daca este vorba si despre imobilele inventariate în domeniul privat al UAT -urilor.

Dna Luminița Mihailov a menționat că aceste clădiri trebuie să se afle în proprietate publică, indiferent dacă este în domeniul public sau privat.

Dna Anca Suhov a întrebat dacă ar putea intra la discuție posibilitatea ca solicitantul eligibil să fie și societățile comerciale, care au acționar unic sau majoritar UAT- urile.

Dna Luminița Mihailov a precizat că, din păcate, nu se poate accepta o astfel de propunere, pentru că societățile respective, chiar dacă sunt de stat ele, sunt privite din perspectiva ajutorului de stat ca fiind firme mari. Din punctul de vedere al Programului Regional, acesti solicitanti nu pot fi eligibili, dar se poate discuta despre PODD sau PNRR pe zona de eficiență energetică. Dacă este vorba despre un operator, de exemplu, de mobilitate urbană, aici prin Programul Regional se poate finanța prin actiunea de mobilitate urbană, ca excepție de la ajutorul de stat, dacă există un contract de servicii publice pe Regulamentul Comisiei nr. 1370.

Având în vedere complexitatea problemelor identificate, dna director general a solicitat transmiterea eventualelor observații/ propuneri pe email până pe 10 decembrie a.c., adică încă maxim doua săptămâni de la momentul desfășurării reuniunii.

DI Ioniță Iacob, reprezentant al Zonei Metropolitane Constanta, a propus să fie menționate și Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară ca solicitanți eligibili, având în vedere experiența perioadelor de programare anterioare.

Dna Luminița Mihailov a mulțumit pentru propunere. ADI ZMC a fost entitate eligibilă în perioada 2007-2013, în parteneriat cu UAT – urile sau independent pentru o serie de activități cu caracter social, de ex. centre de tinere. În ceea ce privește posibilitatea ca ADI ZMC să fie eligibil și să depună cereri de finanțare în cadrul PR Sud Est 2021 -2027, acesta poate fi eligibil dacă imobilul obiect al cererii de finanțare este în proprietatea sau administrarea acestuia. Solicitarea dnei director general a fost de a face o propunere în scris în acest sens.

În continuare doamna director general Luminița Mihailov a punctat câteva aspecte importante cu privire la activități eligibile, detaliile fiind prezentate în materialele puse la dispoziția membrilor comitetului. Valoarea minimă și valoarea maximă a investiției au avut la bază costurile istorice ale investițiilor care au vizat eficiența energetică. În momentul în care s-a discutat și s-a analizat cadrul de performanță al programului pe această acțiune de eficiență energetică, a fost luat în considerare un cost mediu pentru metrul pătrat anvelopat, luând în calcul suprafețele medii ale clădirilor care pleacă de la 250 m² (sub această suprafață clădirile nefiind considerate mari poluatoare) până la circa 10.000 m² (foarte rar au fost identificate clădiri care exced această suprafață). Cu toate acestea, dacă se va considera că există UAT -uri care au în patrimoniu spitale sau universitățile care au cămine sau spații administrative cu suprafețe mai mari, se poate analiza necesitatea mării acestui plafon de eligibilitate.

În contextul actualei crize energetice, pe lângă obiectivul principal, care este acela de a reduce consumul de energie primară, un alt obiectiv ar fi acela de a crea și energie din surse regenerabile. Nu acesta este obiectivul principal pentru acțiunea de eficientizare energetică, dar cel puțin un procent din consumul clădirii ar trebui să provină din energie regenerabilă. Modalitatea concretă în care se va găsi soluția tehnică pentru a asigura acest parametru de consum de energie care provine din surse regenerabile este la nivelul fiecăruia dintre aplicanți (de ex. unii pot utiliza panouri, alții pot utiliza pompe de căldură etc). De asemenea, este analizată în aceste momente și posibilitatea de a da în sistem energia pe care solicitantul o va avea în exces. În perioada de programare 2014-2020 acest lucru nu era posibil, energia care se producea dincolo de nevoia clădirii era acumulată sau solicitanții nu aveau posibilitatea de a o da în sistem.

Există încă o noutate față de programul precedent și anume, în ceea ce privește înlocuirea sistemelor de energie bazate pe gaze, respectiv modernizarea sau înlocuirea centralor termice. Beneficiarul, în analiza de audit energetic, poate avea această recomandare din partea auditorului energetic, pentru a se asigura un randament sporit al clădirii, al consumului. Din punct de vedere al regulamentelor Comisiei Europene, această cheltuială nu poate fi eligibilă decât dacă este înlocuit un sistem de încălzire bazat pe lignit, ceea ce în regiunea sud-est este puțin probabil să se întâmple. Astfel, modernizarea/inlocuirea centralelor termice va reprezenta cheltuială neeligibilă pentru că regulamentul FEDR nu permite finanțarea acesteia.

Referitor la criteriile de eligibilitate a clădirilor, la fel ca și în programele precedente, sunt două aspecte importante, proprietarul clădirii și ocupantul clădirii, din perspectiva ajutorului de stat.

În situația în care clădirea este preponderant utilizată de instituții publice sau de instituții, chiar și ONG de interes public, este eligibilă la finanțare în cadrul acestei acțiuni de finanțare. Dacă

instituția însă este în regim privat, chiar dacă este proprietate publică, nu va putea fi finanțată. De asemenea, clădirile de tip rezidențial în care funcționează serviciile sociale nu sunt eligibile.

Abordarea vizează apel competitiv cu termen limita de depunere. Evaluarea se va realiza pe măsura ce vor fi depuse proiectele, în acest moment fiind luat un termen de 6 luni de depunere a proiectelor, ținând cont și de durata medie de pregătire a unor proiecte.

De asemenea, avem în vedere închiderea apelului la atingerea unui procent de acoperire a valorii apelului, de ex la depășirea cu 200% a valorii alocate apelului. Teoretic, ar putea fi depuse proiecte care să acopere peste 1000 % din valoarea alocată, adică de 10 ori mai multe decât fondurile puse la dispoziție, a existat această situație pentru apelurile destinate IMM-urilor în cadrul POR 2014-2020.

Mai departe, au fost prezentate cele 4 criterii de selecție ale proiectelor.

Pondere cea mai mare o are contribuția proiectelor la realizarea obiectivului specific, respectiv diminuarea emisiilor de carbon și de gaze cu efect de seră, respectiv 40 de puncte din 100; acest criteriu este structurat pe mai multe subcriterii: emisiile anuale de echivalent de CO₂, consumul anual specific de energie primară, reducerea consumului de energie primară (în procente), schimbarea clasei de performanță energetică a clădirii, regimul de ocupare a clădirii (există diferențe majore între o clădire care funcționează 24 din 24 de ore și una care funcționează 8 ore din 24), suprafața utilă a clădirii și, de asemenea, instalarea sistemelor de producere de energie din surse regenerabile.

Al doilea criteriu de selecție se referă la abordarea temelor orizontale, cum ar fi dezvoltarea durabilă, egalitatea de șanse și de gen și nediscriminarea și principiul DNSH. Au fost prezentate subcriteriile propuse. Se dorește, pe cât posibil, ca aceste criterii să fie obiective și măsurabile: dacă proiectul prevede achiziții verzi, măsuri de adaptare a infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități (ca și în programul precedent, vor fi punctate acele proiecte care fac mai mult decât minimumul necesar, conform legislației), adoptarea de soluții prietenoase cu mediul înconjurător (deși nu există o experiență vastă în țara noastră, există posibilitatea studierii modului prin care pot fi integrate soluțiile prietenoase cu mediul în soluțiile tehnice care vor fi utilizate în proiectele depuse, cum ar fi utilizarea de materiale naturale, utilizarea de materiale care provin din materiale reciclabile).

Al treilea criteriu se referă la calitatea și maturitatea proiectului. Este foarte important dacă semnarea contractelor de finanțare se va realiza la nivelul proiectului tehnic. Semnând contractele de finanțare la nivelul SF/DALI, s-au constatat probleme legate de creșterea necesarului de finanțare a investiției, care a condus la creșterea cheltuielilor neeligibile. Acesta este unul din motivele pentru care se încurajează depunerea proiectelor la nivel de Proiect tehnic, având o abordare diferențiată a punctajului în funcție de maturitatea proiectului.

Ultimul criteriu propus se referă la sustenabilitatea operațională și financiară a investiției pentru care se acordă 15 puncte din 100 și care are în vedere două subcriterii. Un subcriteriu se referă la capacitatea operațională a solicitantului de finanțare de a exploata investiția, după ce aceasta se realizează. Al doilea subcriteriu se referă la capacitatea financiară de a asigura un flux de numerar pozitiv pe parcursul implementării proiectului, dar și în perioada de funcționare, de durabilitate. Se va completa o machetă financiară, utilizată și în programele precedente și cu care solicitanții sunt familiarizați.

Dna Larisa Lovin, reprezentant al Primăriei Tulcea, a întrebat dacă indicatorii incluși în criterii sunt finali, de ex valorile pentru reducerile de CO₂ sau de energie primară.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca in conformitate cu Strategia Nationala privind eficienta energetica, Romania are ca tinta ca pana in anul până în 2030 să reduca consumul de energie primară cu 35 %. Această obligativitate a fost preluata în cadrul proiectelor, cu acest minim 40%. Un proiect care face o performanță energetică mai bună, de exemplu, de 60%, va avea punctaj mai mare.

Dna Larisa Lovin a intrebat daca finantarea se va realiza pe principiul primul venit- primul evaluat si cu utilizarea pragului de calitate.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca proiectele se vor evalua pe masuri depunerii acestora, dar se vor utiliza si praguri de calitate. De asemenea, se doreste cumularea verificarii conformitatii si eligibilitatii cu cea de evaluare tehnico-financiara.

Dna Larisa Lovin a intrebat ce masuri se situeaza peste minimul impus de legislație pentru criteriul referitor la crearea de facilități pentru persoane cu dizabilități.

Dna Jenica Craciun a precizat ca depinde de tipul de clădire și de destinația acesteia. De exemplu, masurile de adaptare pentru persoanele cu deficiente de vedere sau auz, de incadreaza in categoria cerintelor care se situeaza peste cerintele minime; masurile pentru persoane cu deficiente de mobilitate, deplasare, acces in cladire se incadreaza in categoria cerintelor minime. Dacă proiectul include activitati legate de amplasarea de indicatoare care contin detalii cu privire la accesul în clădire in sistem Braille, daca se achizitioneaza anumite programe informatice sau sunt propuse masuri de organizare a site-ului care sa vina in sprijinul persoanelor cu alte tipuri de dizabilități (de auz, de vedere), acestea reprezinta masuri în plus față de minimul prevazut de lege.

Dna Larisa Lovin a solicitat o clarificare referitor la mentiunea legata de prealocare amintita in cadrul evenimentului de lansare a programului.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca este vorba de prealocarea stabilita în baza Ordonanței 156/2020, pentru acele activități care sunt finanțate în cadrul strategiilor integrate de dezvoltare urbană, in cadrul acesteia existand un algoritm de calcul. Domeniile vizate sunt mobilitatea urbană, biodiversitatea si dezvoltarea urbană integrata și incluzivă din cadrul actiunii 6.1. In ceea ce privește zona ADI ITI Delta Dunării, modalitatea de alocare va fi identificata la nivelul parteneriatului, pentru a vedea cum se pot distribui resursele în cadrul entităților care fac parte din acest areal.

Dna Marcela Cristina Oncica, reprezentantul MIPE, Punctul de Contact pentru Implementarea Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități a adus in discutie implementarea și aplicarea convenției ONU privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilitati și a intrebat, cum se va asigura respectarea acestei condiții, întrucât e nevoie de urmărirea ei, la nivelul fiecărui obiectiv specific și la nivelul proiectelor. Aceasta cerinta este vazuta ca un criteriu de eligibilitate, pentru asigurarea faptului că toate proiectele care vor trece apoi în etapele următoare de evaluare vor cuprinde activități legate de implementarea condiției favorizante ale

Pactului privind Convenția ONU. Întrebarea adresată către reprezentantul Comisiei Europene este cum vede asigurarea condiției favorizante prin introducerea unui criteriu de eligibilitate în etapa de evaluare a proiectului.

Dna Luminita Mihailov a mulțumit pentru comentariu și a menționat că în acest caz există două opțiuni: una ar fi discutarea acestui criteriu prin abordarea acestuia din punct de vedere al eligibilității, analiza împreună cu reprezentanții MIPE care ar fi documentele care ar trebui solicitate aplicanților, în susținerea acestei afirmații, că se respectă convenția ONU. A doua variantă ar fi acordarea de puncte suplimentare proiectelor care îndeplinesc mai mult de minimul prevăzut de legislație. Doamna Luminita Mihailov a propus discutarea cu reprezentanții MIPE a acestei chestiuni, pentru că în mod sigur aceștia au o abordare orizontală, la nivelul programelor.

DI Krzysztof KASPRZYK a dorit să clarifice câteva aspecte. Astăzi se discută investiții care vizează eficiența energetică, nu investiții care au ca scop principal infrastructura destinată persoanelor cu dizabilități. Se propune un procent de 15 % din cost eligibil pentru alte elemente, dar trebuie să se decida dacă:

- discutăm de un criteriu de eligibilitate, respectiv dacă este eligibil un proiect care nu cuprinde măsuri de adaptare a infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități, totul trebuie să fie clar: este eligibil un astfel de proiect sau nu este eligibil;
- sau permitem ca aceste măsuri să fie parte din proiect sau realizate în paralel cu proiectul.

Pentru Comisia Europeană, prima opțiune ar fi cea mai bună, respectiv utilizarea ca și criteriu de eligibilitate, iar procentul de 15 % din total eligibil să fie folosit pentru anumite măsuri auxiliare.

Un alt element care trebuie clarificat în acest context, este legat de instituțiile rezidențiale, care sunt excluse de la finanțare indiferent de persoanele varstnice sau copii sunt în aceste centre. Pot fi eligibile doar locuințele individuale sau familiale. Din acest punct de vedere, centrele rezidențiale nu sunt în concordanță cu cadrul instituțional acceptat la nivel european pentru aceste categorii de persoane (în această categorie nu intra spitalele și căminele studențești, de ex).

DI Krzysztof KASPRZYK a menționat că, la primul criteriu, trebuie pusă o pondere mare pe elementul financiar, să nu fie punctată doar o reducere a consumului, ci analiza economiei care se realizează raportată la suma cheltuită pentru măsurile de eficiență energetică.

Al doilea element ce trebuie punctat este cel legat de simplificare. Există în grila un subcriteriu care se referă la aplicarea principiului DNSH, care ar putea să nu fie înțeles de cei care pregătesc proiectul; în acest context, considera că în grila trebuie menționate și punctate acțiuni/măsuri specifice care să asigure implementarea acestui principiu și nu principiul în sine, așa cum acesta este menționat acum.

Referitor la durabilitatea investițiilor, aceasta este relativ scurtă, s-ar putea promova proiecte care să aibă o perioadă de sustenabilitate mai lungă. Perioada de durabilitate este o obligație contractuală, nu ar trebui punctată în etapa de selecție. Dar dacă proiectul dovedește o sustenabilitate pentru o perioadă mai lungă decât cea de durabilitate, atunci acest tip de proiect ar trebui promovat în contextul eficienței energetice. Acestea au fost comentariile pentru cele patru criterii prezentate, până la elaborarea ghidului solicitantului.

Dna Luminita Mihailov a completat că în ceea ce privește acțiunea de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor rezidențiale, pe lângă anumite aspecte care sunt comune cu clădirile publice cum ar fi, de exemplu, energia regenerabilă sau neeligibilitatea sistemelor de energie termică

bazata pe gaze, exista si diferente importante fata de programul anterior. Există o inițiativă legislativă prin care procentul de contribuție să fie diminuat, contribuția era pana acum de 40%, din care 20% UAT si 20% asociatia de proprietari. Aceasta cerinta a împiedicat depunerea de proiecte, din cauza capacitatii reduse a asociațiilor de proprietari de a susține contributia mentionata de 20%.

Dna Jenica Craciun a precizat ca propunerea legislativa include o contribuție de 15% pentru Parteneriatul Asociația de proprietari cu Autoritatea publică locală, din care Autoritatea Publică are maxim 10 %. Vom urmari publicarea acestor prevederi legale si care vor fi valorile aprobate, criteriul urmand a fi modificat in consecinta.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca, aceasta e chestiune foarte importanta, pentru că în funcție de această decizie, va creste interesul pentru aceasta actiune. Referitor la valoarea minimă și maximă, dansa a precizat ca acestea au fost propuse avand in vedere experienta precedentă, luand in considerare o cerere de finanțare un număr de 4-5 blocuri de ex cu 10 etaje care vor fi eficientizate energetic. Referitor la ansamblul cladirii pe care se propune interventia, dna director general a amintit ca in POR 2014-2020 interventiile asupra spatiilor comerciale de la parterul cladirii nu erau eligibile, iar in cazul in care cladirea a fost proiectata cu acest tip de spatii la parter, atunci aceste spatii nu se includeau in proiect.

Propunerea este de a pastra aceasta cerinta legata de parterul cladirii, in cazul in care aceasta a fost proiectata cu spatii comerciale la parter. Exista programe care finanteaza eficienta energetica pentru firme, dar aceasta combinatie intre alocarea programului regional si una pe o schema de ajutor de stat ar fi una generatoare de intarzieri, avand in vedere ca programul regional in cadrul acestei actiuni are in vedere sectorul rezidential. Se vor urmari de asemenea propunerile /comentariile care se vor primi din partea potentialilor solicitanti in etapa de consultare publică. Colegii de la Primaria Buzau sau Focsani pot impartasi din experienta dansilor.

Dna Luminita Colteanu, reprezentant al Primariei Buzau, a mentionat ca ajutorul de minimis nu a functionat la PNRR. Primaria Buzau a semnat o cerere de finanțare de 100 de milioane de euro in care cheltuielile aferente spațiilor comerciale au fost incadrate in categoria cheltuielilor neeligibile. Exista o serie de activități care nu se încadrează în ajutorul de minimis (de ex. activitatile caselor de pariuri și alte activități comerciale care nu se încadrează la ajutor de minimis). Pe perioada de programare anterioara aceste spații comerciale au fost incadrate într-un mecanism de recuperare si au fost creditati proprietarii spațiilor comerciale și astfel a fost recuperata de la ei 100% cheltuiala în 3 ani de zile. Contribuția asociației este de fapt contribuția proprietarilor și nu a asociatiei si de aceea nu este oportun un parteneriat cu asociațiile de proprietari, pentru că inclusiv declarațiile de impunere care se intocmesc la finalul proiectului se semneaza de catre fiecare proprietar și nu de asociațiile de proprietari în baza mecanismului de recuperare. Asociația de proprietari este intermediarul dintre UAT și proprietari, în condițiile în care se comunica permanentă cu proprietarii care au la dispoziție toate informațiile tehnice. Acestia isi asuma sa intre in program prin luarea unei decizii in cadrul asociatiei de proprietari

Dna Luminita Mihailov a multumit pentru punctul de vedere prezentat din experienta in acest domeniu si a precizat ca se va urmari imbunatatirea conditiilor pornind de la aceasta experienta. Dansa a precizat ca asociatiile de locatari, care ii reprezinta pe acestia si in care deciziile se iau cu

respectarea prevederilor legale privind organizarea si functionarea condominiului, trebuie sa ramana parte a acestui parteneriat cu UAT.

Dna Luminita Colteanu a precizat ca asociatiile de locatari vor rămâne parte a acordului de parteneriat, acord care nu a fost inasa anexă la cererea de finanțare.

Dna Luminita Mihailov a confirmat ca responsabilitatea este a UAT referitor la acest parteneriat, dar ca din acest punct de vedere, ne interesează si entitatea partenera. Dansa a mentionat ca un element important avut in vedere va fi reprezentat de veniturile proprietarilor. S-a propus sa fie acordat un punctaj superior acelor blocuri în care sunt proprietari cu venituri reduse, cu venituri mai mici decât media, care se incadreaza in categoria persoanelor defavorizate; pentru aceste categorii de proprietari se poate propune o contributie mai mica, in baza unor anchete sociale realizate de catre UAT.

Dna Luminita Colteanu a mentionat ca de POR 2007-2013 a existat o contributie diferita in functie de veniturile cetatenilor. Anchetele se desfășoară foarte greu pentru că proprietarii au declarat pe propria răspundere un venit. A fost foarte complicat să se faca verificari la ANAF, pentru a avea o situație corectă, avand in vedere ca declara ca nu obtin venituri. La baza acestor anchete a stat o muncă mare pentru a se identifica si verifica veniturile cetățenilor. Pe POR 2014-2020 a fost mai usor, cand a existat acelasi procent al contributiei de 20%. Ghidul prevedea ca se poate reduce contributia proprietarilor pana la un minim de 3.5%, in baza unor anchete sociale.

Dna Luminita Mihailov a propus sa se continue cu prezentarea criteriilor pentru eficienta energetica a cladirilor rezidentiale, dupa care sa se treca la mobilitatea Urbana. Avem 40 puncte din 100 pentru criteriul legat de relevanța contribuției proiectului la obiectivul specific de reducere a emisiilor. La al 2-lea criteriu sunt avute in vedere niște principii similar cu zona de clădiri publice, însă s-au reținut comentariile din partea Comisiei Europene si anume că nu se va introduce principiul DSNH, pentru că acțiunea în sine este o acțiune corectă față de mediu. Iar în ceea ce privește zona de persoane cu dizabilități va fi tratată în zona de eligibilitate, adică proiectul va trebui să trateze problema aceasta nu în zona de puncta, ci in zona de eligibilitate. In zona de costuri s-a reținut ideea că exista interes fata de consumul de energie primara la euro cheltuit, adică trebuie să fie o legătură între performanța energetică și costul propus. Criteriile referitoare la calitate și maturitate sunt de asemenea similare cu cele de la cladirile publice. Dacă exista o documentație de avizare a lucrărilor de intervenție va fi acordat un punctaj mai mic. Dacă exista un proiect tehnic, va fi acordat un punctaj mai mare.

Iar pe zona de durabilitate avem cele 2 chestiuni care țin de capacitatea UAT de a gestiona problemele legate de eficiență și, de asemenea, capacitatea operațională pe partea de asigurare a fluxului de numerar.

DI Krzysztof KASPRZYK a adaugat ca din punct de vedere al Comisiei Europene, clădirile cu pondere mare a proprietarilor cu venituri scăzute, trebuie să primească punctaj mai mare in evaluare. Chiar daca este dificil de puncte de vedere tehnic, totusi este un aspect important, sustinut de Comisia Europeana prin scopul politicii si prin program. In aceste conditii, este mai bine a se identifica alte forme de verificare a veniturilor, mai putin birocratice.

Dna Luminita Mihailov a propus continuarea lucrarilor cu analiza criteriilor pentru actiunea care vizeaza mobilitatea urbana, apoi drumuri judetene si perdele forestiere, fiind legata de logica de dezvoltare urbana. Astfel, avand in vedere obiectivul de politica *Europa verde* sunt avute in vedere: scaderea emisiilor de carbon, scaderea gradului de poluare a oraselor, transportul durabil si descurajarea utilizării autoturismului privat. Astea sunt principiile avute in vedere pentru mobilitatea urbana. La nivelul regiunii exista doua orase care mai au transport cu tramvaie si anume Braila si Galati, continuandu-se finantarea echipamentelor de transport din cadrul programului regional. Activitatile detaliate in materialul prezentat au continuat activitățile din mobilitatea urbana finantata prin POR 2014- 2020, evident cu accent pe partea de indicatori FEDR, de exemplu km de piste de biciclete sau km de linii de tramvai sau mijloacele de transport public etc.

S-au adus in discutie doua aspecte legate de zona metropolitana si anume: acolo unde exista autoritate de transport care excede teritoriul urban, respectiv ADI de transport care functioneaza dincolo de zona urbana, proiectul se poate implementa si in afara orasului, fara sa existe neaparat conceptul de Zonă Urbană Funcțională, cu condiția că subvenția la transport sa fie funcționala. Problema trebuie privita din punct de vedere a doua aspecte:

- unul legat de investitii - este important sa privim investitia dincolo de teritoriul orasului, daca exista de ex o linie de tramvai sau o parcare de tip „park and ride” iar activitatea excede teritoriul administrativ al orasului. In acest caz, si Planul de mobilitate excede teritoriul orasului;
- al doilea aspect este legat de transportul urban, respectiv existenta contractului de servicii publice, in asa fel incat sa fie asigurata partea de finantare a subventiei la costul biletului de calatorie.

DI Viorel Marian Dragomir, Primarul Municipiului Braila a prezentat detalii privind achizitia de tramvaie printr-un proiect al Ministerului Dezvoltarii pentru mai multe municipalitati intre care si Braila si Galati, in cadrul unui proiect demarat din anul 2019. Procesul de achizitie a fost contestat, ajungandu-se pana la Inalta Curte, proces care a durat mai mult de 2 ani. Astfel, cele doua primarii sunt in situatia de a semna acum contractul de frunizare pentru 10 tramvaie cu termen de finalizare a proiectului la 31 decembrie 2023.

Pentru ca exista o procedura de achizitie derulata, este propusa pentru analiza continuarea contractului in actualul program, castigandu-se astfel timp si contribuind la atingerea gradului de absorbtie pentru primii ani, iar cetatenii celor doua orase vor utiliza aceste mijloace de transport moderne mai repede. Domnul primar propune urmatoarea modificare referitor la criterii, respectiv „Proiectul propus nu a mai beneficiat de finantare publica in ultimii 5 ani pentru același tip de activitati si nu beneficiaza in prezent de fonduri publice sau alte surse de finantare decat cele ale solicitantului”.

DI Marian Filimon a intervenit mentionand ca acestea sunt probleme legate de justitie, cauza este mai ampla si priveste si alte domenii de activitate, pentru proiecte in general, dar si pentru ceea ce inseamna licitatii, contestatii, derularea procedurilor de achizitie in general.

Dansul mentioneaza ca mediul de afaceri solicita de 30 de ani reinfintarea tribunalelor comerciale, asa cum au existat in perioada interbelica, pentru ca aceeasi instanta sa nu judece divorturi, furturi si aspecte legate de derularea procedurilor de achizitie. S-a ajuns ca un litigiu comercial sa dureze 550 zile ca medie, problema fiind a Ministerului de Justitie si a justitiei din

Romania.

Dna Luminita Mihailov a precizat ca referitor la aspectele semnalate de dl Primar Dragomir, s-a discutat cu colegii de la Comisia Europeană referitor la posibilitatea preluării acestei investiții în Programul Regional Sud-Est 2021-2027, cu respectarea tuturor cerințelor de eligibilitate. Din prima analiza rezulta ca sunt îndeplinite pentru că proiectul se înscrie în planul de mobilitate urbană, activitatea este eligibilă, cheltuiala va fi fost realizata după 1 ianuarie 2021.

Prentu această actiune privind mobilitatea urbana, fiecare municipiu resedinta de judet are o prealocare, fiind necesara o discutie cu cele doua municipalitati cu privire la proiectele care se incadreaza in alocarea fiecarui municipiu, ca urmare a incadrării și a proiectelor preluate din POR 2014-2020.

Astfel se poate elabora un singur ghid al solicitantului in care se vor regasi sumele prealocate pentru fiecare municipiu, luandu-se in calcul si proiectele care provin din programul precedent. Daca proiectele din POR 2014-2020 nu se pot finaliza, respectiv echipamentele nu se pot livra până în decembrie 2023, solicitantul poate renunța la sursa de finanțare inițială și să depună un nou proiect in cadrul Programului Regional 2021-2027.

Dna Larisa Lovin a intrebat daca aceeasi abordare se va aplica și pentru proiectele care vizeaza achizitia de autobuze electrice.

Dna Luminita Mihailov a raspuns ca daca exista riscul de a nu finaliza contractul care vizeaza achizitia de autobuze electrice până la decembrie 2023, activitatea este una eligibila incadrandu-se in bugetul alocat municipalitatii pentru exercitiul financiar 2021-2027, abordarea este similara. Diferenta intre cele doua situatii este ca in cazul tramvaielor beneficiarul cunoaste deja faptul că nu se poate îndeplini contractul pana la decembrie 2023, iar in cazul autobuzelor electrice beneficiarul trebuie sa decida cat mai curand, daca proiectul va fi finanțat prin POR 2014-2020 sau prin Programul Regional Sud-Est 2021-2027. Contractorul nu este interesat de sursa din care este finantat proiectul, UAT-ul este interesat ca cetatenii sa aiba acces cat mai rapid la aceste echipamente, iar AM este interesata de a valorifica timpul de licitatie pana la adjudecarea contractului.

Dl Viorel Marian Dragomir, Primarul Municipiului Braila, a intervenit prin prezentarea unui alt proiect al municipiului care vizeaza modernizarea uneri artere importante, respectiv Calea Galati. Proiectul a fost depus in 2019, evaluarea si contractare a durat un an si sase luni. Licitatia de lucrari a fost reluata de sase ori, in perioada in care preturile la materiale au crescut semnificativ. S-a realizat re-proiectarea in urma careia contributia primariei din bugetul propriu a crescut foarte mult. Primaria va implementa acest proiect, dar contributia beneficiarului este foarte mare, iar dansul propune ca aceasta diferenta rezultata din modificarea bugetului ca urmare a cresterii preturilor la materiale, sa fie preluata in Programul Regional Sud-Est 2021-2017, pe modelul proiectelor retrospective.

Dna Luminita Mihailov a raspuns ca aceasta situatie trebuie analizata. Acest proiect pare a fi un proiect facut, in care aceeași activitate va fi finanțată din doua surse, din programul precedent cu finalizare în programul nou, cu respectarea tuturor criteriilor de eligibilitate ale noului program. Pentru acceptarea la finanțare a proiectelor care nu s-au finalizat la decembrie 2023, este

necesar ca acestea să fie tratate ca proiecte nefuncționale ce vor fi monitorizate de AM POR si OI POR până în decembrie 2024 sau chiar după aceasta dată, pentru a putea păstra în program sumele decontate până în decembrie 2023. Se va clarifica dacă se vor putea prelua dintr-un program în altul. Situația acestui proiect este diferită față de cea a proiectului care vizează achiziția de tramvaie, întrucât în cazul celui din urmă nu s-a realizat nicio cheltuială.

DI primar Viorel Marian Dragomir a revenit și a evidențiat că după reproiectare contribuția beneficiarului a devenit foarte mare și propune ca această diferență rezultată din modificarea bugetului ca urmare a creșterii prețurilor la materiale, să fie preluată în Programul Regional Sud-Est 2021-2017

Dna Luminita Mihailov a menționat că această situație a apărut ca urmare a faptului că în cadrul POR 2014-2020, contractul de finanțare s-a semnat de regulă, la nivel de SF/DALI, finanțarea nerambursabilă neputând să crească, diferența provenită la nivel de Proiect Tehnic sau alte creșteri din implementare, revine în sarcina beneficiarului. Se va analiza această propunere.

Dna Larisa Lovin a întrebat dacă în cadrul noului program se va accepta creșterea valorii eligibile a proiectului.

Dna Luminita Mihailov a răspuns că pentru viitor se analizează posibilitatea semnării contractelor la nivelul valorii rezultate din proiectul tehnic. Dar dacă nu va fi posibil, va fi necesar a fi luată în calcul o marjă de suplimentare a contractului de finanțare, la nivelul valorii rezultate din proiectul tehnic. Aceste aspecte se vor discuta și cu MIPE și MFP pentru că suma angajată inițial va fi mare prin luarea în considerare a unei rezerve de implementare. Din experiența de până acum, valoarea de la PT este cu cel puțin 20% mai mare decât cea de la SF/DALI. Cel mai bine ar fi ca solicitanții să depună odată cu cererea de finanțare și proiectul tehnic.

DI Krzysztof KASPRZYK a făcut câteva comentarii legate de achiziția de tramvaie electrice și autobuze electrice, așa cum a fost prezentată anterior. Această abordare poate fi luată în considerare întrucât este o situație în care câștigă toată lumea. Proiectele sunt eligibile și pe noul program, parcurgând un proces de evaluare care ar putea fi luat în considerare într-o anumită măsură. Pe noul program nu se finanțează strazi, de aceea trebuie verificate criteriile de eligibilitate. Este nevoie de o analiză dacă au fost realizate cheltuieli înainte de 2021, care nu ar fi eligibile. Nu este aceeași situație ca la proiectele de achiziție tramvaie sau autobuze, care sunt clare, dar nu ar fi imposibil.

Dna Luminita Mihailov a continuat prin prezentarea criteriilor de selecție, acestea fiind similare cu abordarea cu celelalte criterii și anume 40 % din pondere pentru criteriul care se referă la contribuția la atingerea obiectivului specific de transport durabil, mobilitatea urbană, cu următoarele subcriterii: creșterea numărului de utilizatori ai transportului, km de linii de tramvai noi și modernizate, km de infrastructură pentru transportul cu bicicleta, stații de combustibili alternativi, investiții pentru zona pietonală.

În ceea ce privește principiul DNSH se va mai discuta, principiul de achiziții verzi va fi un criteriu punctat. Zona de calitate/maturitate proiect, va avea aceeași abordare ca și precedent și anume dacă există proiect tehnic, se va puncta suplimentar. În ceea ce privește bugetul proiectului, se

vor puncta suplimentar acele proiecte care sunt mai eficiente din punct de vedere al sumelor investite față de rezultatele obținute; pe partea de sustenabilitate este vorba de capacitatea operațională a beneficiarului de a operaționaliza proiectul, va exista macheta financiară ce trebuie completată de către solicitant. Criteriul cinci este legat de complementaritatea cu alte proiecte din planul de mobilitate urbană, acestea facând parte dintr-un pachet, dintr-o logica a abodarii integrate de dezvoltare a transportului public în municipalitatea respectivă. Solicitarea către membrii comitetului este de a propune subcriterii pe care le considera importante, criteriile în linii mari seamană cu ceea ce a fost pe programul actual.

Dna Larisa Lovin a intervenit menționând că la stabilirea criteriilor ar trebui avută în vedere baza existentă de informații, baza informațională de la care să se plece, de ex : dacă obiectivul este «creșterea cu 15% a... », ar trebui să se cunoască exact care este punctul de pornire și care este valoarea la care se ajunge, cu acest procent de 15%.

De ex, criteriul «Creșterea numărului utilizatorilor anuali ai infrastructurii dedicate transportului cu bicicleta», pentru a dovedi/ estima creșterea, ar trebui să plece de la baza informațională existentă.

Dna Lumina Mihailov a menționat că sunt UAT-uri care deja au piste de biciclete și utilizatori; astfel, aici este vorba despre metodologia de calcul a indicatorilor, metodologie care ia în calcul o bază preexistentă. Dnsa a oferit un exemplu : dacă există 10 km de pistă de biciclete, se poate face un calcul mediu al utilizatorilor, dacă prin proiect va crește lungimea pistelor de biciclete cu încă 10 km, numărul utilizatorilor se dublează. Deși în România numărul utilizatorilor de biciclete este redus, există însă experți în mobilitate urbană care pot calcula un număr de utilizatori/ un număr mediu de utilizatori ai acestor piste de biciclete acolo unde ele există.

Dna Camelia Ionescu, reprezentant al WWF România, a propus că fiind vorba despre mobilitate și de investiții în piste de biciclete sau alte infrastructuri de transport, nu doar de achiziționare de tramvaie sau troleibuze, partea de infrastructură verde sau verde – albastră să fie punctată, deoarece acest aspect este important pentru întregul program. Acest aspect a fost menționat clar și bine în prezentare la obiectivele programului, de aceea ar trebui să se regăsească și în lista de criterii. În momentul în care se elaborează SF/DALI pentru orice investiție, modul în care soluția tehnică este gândită astfel încât să includă partea de infrastructură verde, ar trebui să fie punctată în cadrul criteriilor de selecție ; de asemenea, cerința privind adaptările climatice a fost prezentată în material detaliat, dnsa propune ca măsurile luate pentru adaptare la schimbările climatice să facă obiectul unui criteriu/subcriteriu care să fie punctat având în vedere că se cunoaște situația în care în orașe, în diverse aglomerări urbane sunt vizibile, acum mai mult ca niciodată, efectele schimbărilor climatice, resimțite prin acele «*flash floods*» (*inundații*); există hărți de hazard și risc unde se pot identifica zonele cu risc crescut, iar acolo ar trebui propuse măsurile specifice care să fie luate în considerare în etapa de proiectare tehnică, mai detaliat, deoarece acest lucru asigură alinierea cu cerințele legate de infrastructură verde și adaptarea la schimbările climatice.

Dna Lumina Mihailov a mulțumit pentru observații. Referitor la includerea de soluții verzi în soluția tehnică, toate acțiunile care vizează mobilitatea urbană – acestea sunt toate verzi, adică nu este nici o activitate care să nu fie verde în mobilitatea urbană, respectiv realizarea pistelor

pentru biciclete, achiziționarea de mijloace de transport public pentru tramvaie, autobuze electrice, realizarea de banda dedicată pentru transportul public, adică exclusiv pentru transportul public, modernizarea depourilor de mijloace de transport public, investiții de tipul «park and ride» la marginea orașelor.

Dansa a continuat ca este necesar a se clarificată cât mai repede, atât cu colegii de la Comisia Europeană, cât și cu colegii de la MIPE abordarea acestei obligativități de a asigura imunizarea proiectului față de schimbările climatice. Conform manualului care tratează acest aspect, disponibil de curând și în limba română, această analiză cu privire la imunizarea proiectului la schimbări climatice se face pentru proiectele cu un impact de poluare de mai mult de 20.000 tone de CO₂ produse pe an. Astfel, luând în considerare acest aspect, niciun proiect de mobilitate urbană nu depășește această limită, aplicându-se de ex, în cazul investițiilor în modernizarea drumurilor județene având ca rezultat creșterea traficului și implicit creșterea poluării. Aceste aspecte vor fi discutate în continuare cu Comisia Europeană, în sensul clarificării care sunt acele tipologii de proiecte pentru care este necesară analiza pentru imunizare.

Proiectele de mobilitate urbană, din punct de vedere al imunizării la schimbările climatice, presupun două aspecte: aspectul de neutralizare/ atenuare a poluării și cel de adaptarea proiectului la schimbările climatice.

Astfel, problematica adaptării la schimbările climatice se poate aplica oricărui proiect; conform metodologiei de analiză a imunizării la schimbările climatice, adaptarea se analizează împreună cu atenuarea efectelor proiectului asupra mediului; deci practic atâtă vreme cât proiectul este conform din punct de vedere al legislației de mediu, adică a primit de la autoritățile de mediu fie o clasare a notificării, fie i s-a cerut să facă studiul de impact asupra mediului, din perspectiva programului, acest aspect este considerat îndeplinit. Autoritatea de Management nu dorește încărcarea programului mai mult decât este necesar; textul inclus în material a fost propus de MIPE pentru a se include în ghid pentru toate proiectele de infrastructură; totuși, având în vedere ultimele discuții pe acest aspect, această analiză trebuie analizată de la caz la caz, în sensul realizării acesteia doar acolo unde există poluare.

Dna Camelia Ionescu a considerat necesară o clarificare, în sensul că nu este obligatoriu ca orice investiție în mobilitate în mediul urban să fie infrastructură verde, mai ales infrastructură publică; se reduce sau se poate reduce amprenta de carbon și cantitatea de gaze cu efect de seră care sunt emise, dar nefiind neapărat vorba de infrastructură verde. În ceea ce privește adaptarea la schimbările climatice, de ex există zone unde apar probleme cu partea de inundații, în orașe. În astfel de cazuri, proiectele ar trebui să țină cont de această necesitate de adaptare și să obțină un punctaj mai bun dacă fac acest lucru, deoarece acestea presupun o adaptare și o reziliență pe termen lung ale nevoilor orașului, ale cetățenilor respectivi. Este nevoie de o astfel de abordare pentru că viziunea ar trebui să fie pe termen lung și orice investiție ar trebui să țină cont de această adaptare, fie că vorbim de inundații/ perioade/ zone cu temperaturi crescute, partea de mobilitate urbană s-ar încadra în această abordare a dezvoltării cât mai reziliente a orașului.

Dna Luminița Mihailov a mulțumit doamnei Ionescu pentru aceste observații și consideră că este necesară o discuție, având în vedere experiența foarte bogată în acest domeniu, al susținerii principiilor de dezvoltare durabilă în proiecte, discuție cu tema aplicării acestor soluții de infrastructură verde în cazul proiectelor de infrastructură de mobilitate urbană. În cadrul

criteriilor mari de selectie se poate gasi/adauga un subcriteriu in care sa se punteze gradul de inovativitate al proiectului ; de ex punctarea pe langa, prevederea de achizitii verzi, subcriteriu care in mod clar face diferenta dintre un proiect care este sensibil fata de protectia mediului si unul care nu este sensibil, daca proiectul propune solutii tehnice mai prietenoase cu mediul. Dnsa a subliniat ca este foarte important insa sa se aiba vedere criteriile obiective de selectie care pot fi masurabile/ cuantificabile, pentru a diminua contestarea acestora.

Dna Camelia Ionescu a completat ca poate fi vorba de ghiduri in care sa se explice foarte bine ce inseamna infrastructura verde, sau alte aspecte care trebuie comunicate/promovate catre cei care elaboreaza solutii tehnice. Este nevoie de o comunicare/promovare a acestor notiuni si a asteptarilor din partea Comisiei Europene astfel incat sa se dea posibilitatea reala de a implementa solutii de genul acesta.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca s-a discutat cu colegii de la Comisia Europeană realizarea în perioada imediat următoare a un ghid privind aplicarea principiului „Do No Significant Harm” în cadrul proiectelor de coeziune. Pentru că este foarte important să fie transmisă informația pe înțelesul tuturor, în așa fel încât aceste principii să fie înțelese și aplicate. Este o oportunitate foarte bună să fie prezentate exemple concrete de infrastructură verde în cadrul acestui ghid orientativ, fiind analizate în cadrul acestui ghid cele 6 principii din analiza DNSH. Propunerea este de a lucra împreună cu dna Ionescu la elaborarea acestui ghid.

Dna Camelia Ionescu a fost de acord cu propunerea doamnei Mihailov și considera că și colegii de la urbanism și arhitectură ar putea contribui cu informații legate de amprenta de carbon, despre ciclul de viață al materialelor, despre tipul de materiale, de achiziția acestora cât mai aproape de zona respectivă, aspecte care este necesar să fie transmise o dată cu ghidurile solicitantului.

DI Krzysztof KASPRZYK adaugă că este o idee foarte bună de a oferi detalii cât mai multe solicitanților legate de ex de ciclul de viață al materialelor, al măsurilor de adaptare a infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități, etc. Cu cât aceste aspecte vor fi mai clare, cu cât proiectele vor avea măsuri peste minimul cerut de lege și vor fi mai bune, vor primi punctaj suplimentar și vor fi admise la finanțare.

Dna Luminita Mihailov a prezentat în continuare criteriile pentru prioritatea numărul 4, o Regiune accesibilă. Solicitanții eligibili sunt UAT- urilor la nivel de județ, pentru că acestea sunt proprietarul sau au în administrare drumurile județene, dar și posibilitatea de parteneriate între UAT Județ cu diferite UAT-uri. De asemenea, din experiența precedentă, a fost luat în calcul și parteneriatul cu Administrația Națională „Apele Române”, pentru că s-a constatat de multe ori că proiectul respectiv vizează investiții care se află în administrarea Apelor Române, cum ar fi de ex realizarea unui pod. Acestea nu sunt aspecte noi, au fost utilizate și în POR 2014-2020.

Activitățile eligibile vizează reabilitarea și modernizarea acestor rețele de transport rutier, care sunt importante pentru regiune din perspectiva conectivității la rețeaua TEN-T.

6 proiecte se află în pregătire prin Programul Operațional de Asistență Tehnică 2014 - 2020, program care a oferit o oportunitate de pregătire a documentațiilor tehnice. Acestea au fost validate din perspectiva contribuției la dezvoltarea rețelei naționale de transport - TEN-T și au fost validate și din perspectiva importanței regionale pe anumite criterii, cum ar fi legătura unică de

transport a unora dintre aceste proiecte. Aceste proiecte au fost aprobate prin hotarare a Consiliului pentru Dezvoltare Regionala a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est.

Un aspect important care trebuie analizat este cel legat de necesitatea analizei de imunizare a proiectului la schimbările climatice, aici fiind vorba de o abordare diferentiata in functie de cele doua tipuri de situatii:

- PT-ul exista;
sau
- a fost demarata elaborarea /este in elaborare SF/DALI.

Analiza de imunizare se efectueaza in momentul in care se elaboreaza studiului de fezabilitate. Pentru proiectele pregatite prin POAT 2014-2020, activitate demarata in 2020 cand nu existau detalii privind imunizarea, vor trebui identificate in acest moment solutii pentru respectarea acestor cerinte.

S-a discutat cu colegii de la Comisia Europeana si cu colegii de la MIPE pentru gasirea unei solutii cat mai pragmatice si cat mai usor de pus in practica, in asa fel incat, proiectele sa poata demonstra această compatibilitate cu principiul verificării imunizării la schimbări climatice. Dacă proiectul, de ex, a parcurs procedura de analiză a impactului asupra mediului, atunci cerința de adaptare la schimbări climatice din punctul de vedere al biodiversității este îndeplinită, dar dacă proiectul nu a parcurs aceasta procedura, atunci trebuie realizata o analiză mai detaliată.

Criteriile de selecție propuse sunt următoarele:

- contribuția proiectului la realizarea obiectivelor specifice, s-a luat în calcul contribuția la rețeaua- TEN-T care este obiectivul specific FEDER, creșterea portanței și a siguranței rutiere (se va acorda punctaj suplimentar acelor proiecte care vor prezenta auditul de siguranță rutieră, deși el nu mai este obligatoriu), de asemenea, legătura cu alte mijloace de transport - transportul multimodal și nu în ultimul rând stimularea transportului public. Acestea sunt niște subcriterii pe care le propunem în cadrul criteriului mare, care se referă la contribuția proiectului la obiectivul specific de transport;
- cel de-al doilea criteriu se referă la concentrarea strategică și impactul regional; sunt prezentate 2 subcriterii: unul se referă la caracterul de unică legătură al proiectului, respectiv unica legatura pentru comunitățile pentru care asigură conectivitatea cu rețeaua TEN T și al doilea subcriteriu, se referă la creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale, a populației acestor zone;
- al treilea criteriu se refera la temele orizontale care va trebui sa se mai discute pe cel care vizeaza principiul DNSH; se propune acordarea de punctaj suplimentar acelor proiecte care includ achiziții verzi;
- un alt criteriu este calitatea și maturitatea proiectului; se va avea în vedere partea de maturitate similară cu celelalte acțiuni prezentate până acum, precum și costul proiectului, adică eficiența banilor publici cheltuiți, unde se situează valoarea proiectului față de costul mediu de referință avut în calcul la elaborarea programului;
- Al cincilea criteriu se referă la sustenabilitate operațională și financiară a investițiilor, respectiv capacitatea proiectului de a asigura sustenabilitatea și înregistrarea unui flux în numerar pozitiv;
- Al șaselea criteriu se refera la complementaritatea proiectului cu alte proiecte din diverse domenii, unul dintre ele vizeaza realizarea de perdele forestiere de a lungul drumurilor județene care sunt prevazute în program.

Ultima actiune pentru care se prezinta criteriile de evaluare si selectie este cea legata de realizarea de perdele forestiere de-a lungul drumuri județene. Această operațiune se referă obiectivul care se refera la diminuarea riscurilor, fiind identificate în regiunea de Sud-Est riscul de eroziune și riscul de înzăpezire, de exemplu, sunt riscuri datorate condițiilor deosebite pe care le are regiunea, fiind cunoscut si riscul de deșertificare, mai ales în zona Bărăganului. Realizarea de perdele forestiere a fost cuprinsa în PNRR, dar la nivel național, in viziunea drumurilor nationale. Am inclus aceasta actiune si in Programul Regional Sud-Est.

In ceea ce priveste criteriile de selecție, s-a luat în calcul o suprafață de circa 50 de hectare pe județ, în așa fel încât să se acorde sanse fiecărui județ de a beneficia de această actiune; dacă într-un interval de 6 luni, de exemplu, se va constata că sunt cerințe numai din partea unui județ,urmeaza sa se reanalizeze această prealocare a resurselor la nivelul fiecărui județ.

Cerințele primite din partea judetelor au fost de peste 100 de hectare de perdele forestiere care ar trebui să fie plantate prin programul regional. Problema reala a acestei actiuni este cea legata de proprietatea asupra terenurilor de-a lungul drumurilor judetene, prin program este eligibila achizitia de terenuri intr-un plafon de maxim 10 % din cheltuieli eligibile.

De asemenea, a fost luat in calcul posibilitatea parteneriatului cu Regia Autonoma Romsilva, caz in care pentru evitarea riscului ca aceste proiecte să fie generatoare de venit, se va face analiza veniturilor potențiale care ar putea fi obtinute în durabilitate din exploatarea pădurii. În cazul proiectelor depuse de UAT-uri sau parteneriate între acestea nu se pune in discutie acest risc.

Se propun cinci criterii de selecție, dupa cum urmeaza:

- Primul criteriu se referă la legătura dintre obiectivul specific legat de diminuarea riscurilor – riscul de eroziune, respectiv suprafața perdelelor forestiere și complexitatea investitiei. Astfel, se identifică doua categorii de activități: investiții care protejează câmpul și investiții care protejează infrastructura de transport, in cazul în care prin proiect sunt vizate ambele tipuri de activități, se va acorda punctaj suplimentar;
- Al doilea criteriu se refera la maturitatea proiectului, se va puncta documentația tehnică mai avansată, la acest aspect va fi nevoie de sprijinul membrilor comitetului cu atributii in domeniu, pentru a identifica avizele necesare acestui tip de investitie. Se va puncta suplimentar obtinerea avizelor necesare din partea autorităților competente;
- Al treilea criteriu se referă la achizițiile verzi, care ar trebui completat cu măsuri inovative pentru protecția și refacerea biodiversității;
- Al patrulea criteriu se referă complementaritatea cu alte proiecte, cum ar fi cu cele care vizeaza infrastructura rutieră sau cu alte proiecte care vizeaza zona privind evitarea riscurilor de mediu;
- Al cincilea criteriu se referă la capacitatea operațională a investiției și anume capacitatea beneficiarului de a gestiona investitia pentru a dovedi sustenabilitatea acesteia.

Rugamintea dnei director general este de a transmite contributii/propuneri privind imbunatatirea acestei actiuni, avand in vedere ca exista o experienta in realizarea de astfel de proiecte, la o scara mai mare mai mica.

D Ionel Epureanu, Vicepresedinte al Consiliului Judetean Braila a mentionat cateva aspecte legate de aceasta actiune, dupa cum urmeaza:

- achiziționarea terenului ar însemna un cost de 5.000 EUR pe hectar pentru un proiect, iar

- in zona de sud-est costul este minim 10.000 EUR, suma alocata fiind insuficienta;
- lucrările se execută pe bază de proiect tehnic;
- in categoria activităților eligibile nu sunt cuprinse lucrările care se execută până la atingerea stării de masiv. Perdeaua forestieră nu este realizată în momentul în care se încheie plantarea, ci în starea de masiv încheiată - până la 7 ani, cu risc mare de a ieși din perioada exercițiului financiar;
- se vor transmite și alte observații legate de aceasta actiune, de specialitate.

Dna Luminita Mihailov a multumit pentru observatii, mentionand ca se cunosc riscurile si acestea sunt asumate. Programul se termina in decembrie 2029, iar primele realizarea perdelelor ar putea fi demarata in toamna viitoare.

DI Vicepresedinte Ionel Epureanu considera ca nu este un calendar realist, avand in vedere urmatoarele:

- proprietatea terenului trebuie rezolvata inainte de depunerea cererii de finantare;
- trebuie întocmite studii pedologice, apoi realizarea Proiectului tehnic, desfasurate proceduri de achizitie – toate acestea insumand o durată mare de timp, aproximativ 3 ani;
- sunt risc major in regiune îl reprezintă seceta, caz in care lucrările trebuie reluate/refacute.

Dansul propune consultarea specialistilor in domeniu astfel incat sa fie luate masuri realiste in implementarea.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca au fost studiate ghidurile disponibile, pe PNRR si pe Programul de Agricultura, care vizeaza impaduririle. In conditiile in care nu se vor primi proiecte, se va analiza posibilitatea introducerii beneficiarilor privati ca beneficiari eligibili.

Dna Camelia Ionescu a adaugat ca este foarte important să existe astfel de măsuri care intră în categoria măsurilor de adaptare la schimbările climatice. Pentru că s-a vorbit despre secetă, eroziuni și alte riscuri este necesar ca astfel de măsuri să se implementeze.

Dansa intreaba daca, din perspectiva programului, se poate trata separat partea de pregătire, deoarece astfel de investiții necesită o perioadă destul de lungă de analiză, astfel încât ceea ce se plantează să fie și întreținut mai departe, daca este posibil ca pregatirea sa fie tratată astfel încât să fie gata în momentul în care se face plantarea, plantarea fiind cea mai ușoară activitate din toată procedura.

Dna Luminita Mihailov a mentionat ca studiile preliminare cererii de finanțare sunt eligibile. Solicitantul trebuie sa realizeze un studiu pedologic, un studiu al resurselor de apa, un studiu privind partea de eroziune sau de expunerea la vanturi. Aceasta analiza de context in care se stabileste ce plantatie necesara, constituie cheltuiala eligibila. Trebuie avut in vedere exemplul documentatiilor pentru exploatațiile pomicole realizate pentru PNDR, care pot fi realizate in 2-3 luni, dacă sunt resursele disponibile și dacă se găsesc acele firme de specialitate care sunt acreditate să facă analize pedologice, să facă analize privind tipologia de plante care se pot utiliza în zona geografică respectivă. Din experienta altor programe rezulta ca realizarea documentatiilor nu ar fi o activitate foarte complicata, dar o problema reala care trebuie luata in analiza este problema proprietatii. Cel mai simplu ar fi sa se ia in considerare terenuri aflate in proprietatea

UAT-urilor, pentru a simplifica procedura, sa nu se ia in calcul situatii de expropriari.

Dna Mihaela Raducan a precizat ca pentru aceste perdele forestiere se poate solicita un punct de vedere de la Ministerul Agriculturii, avand in vedere ca in noul PNDR sunt finantate perdele forestiere agricole si exista deja exemple privind acest tip de investitii.

In legatura cu criteriile de eligibilitate si selectie in general, pentru cele prezentate in cadrul comitetului, la nivelul DGPCS s-a facut o analiza preliminara si s-au avut in vedere verificarea compatibilității, respectarea elementelor de prioritizare prevăzută în program, integrarea lecțiilor învățate din perioada 2014 - 2020 și conformitatea cu prevederile Regulamentului 1060. Avand in vedere ca documentele sunt detaliate, rugamintea este ca la momentul transmiterii documentelor sa se faca o demarcare clara intre elementele de procedura, ghiduri si criteriile de selectie efective care trebuie aprobate de Comitetul de Monitorizare, conform articolului 40, respectiv art. 73 din Regulamentul 1060. Unele sunt similare perioadei actuale, inasa cum a rezultat si din discutiile purtate acestea se pot simplifica. MIPE sustine masuri de simplificare/debirocratizare/digitalizare. Discutiile de azi au fost foarte bune pentru ca au clarificat anumite aspecte si se pot introduce in documente. De asemenea, se poate analiza posibilitatea digitalizării proceselor de evaluare si prezentarea unor justificări legat de analiza punctajelor, adica să fie foarte clar ce se dorește prin fiecare punctaj introdus.

Dna Luminita Mihailov a considerat ca va fi necesara o consultare in ceea ce priveste aceasta demarcare – metodologie, criterii si ce înseamnă restul, avand in vedere că abordarea aceasta va fi utilizată și pentru viitoarele comitete de monitorizare.

In ceea ce privește digitalizarea evaluării, s-a adus in discutie initiativa Dlui Ministru Bolos de a utiliza în procesul de evaluare o serie de criterii foarte obiective, care permit si o autoevaluare a proiectului la cel puțin jumătate din criteriile de selecție. Dna director general a precizat ca AM PR SE este deschisa la aceasta initiativa, intrucat se poate gestiona mai usor problema unor eventuale contestatii. In momentul în care criteriile de selecție pe baza cărora se asigură se acordă punctaj sunt foarte bine explicate și sistemul MySMIS va putea permite aceasta autoevaluare, lucrurile vor fi mai clare pentru toate partile. AMPR SE este interesata ca aceste criterii de selectie sa fie cat mai pe intelesul tuturor si obiective, acest aspect fiind avut in vedere in elaborarea ghidurilor si a criteriilor de selectie.

Dna Luminita Mihailov a multumit pentru interventii si a dat cuvantul pentru alte interventii.

Dna Larisa Lovin a intrebat care este abordarea in cazul in care, de exemplu, este punctat un cost mediu/km de drum judetean, iar pe parcursul implementarii creste valoarea, (crestere incadrata in categoria cheltuielilor neeligibile), va influenta punctajul primit si finantarea proiectului.

Dna Luminita Mihailov a precizat ca, in etapa de evaluare tehnico-financiara, la calculul unui astfel de indicator sa iau in considerare costurile eligibile. Calculul indicatorilor se face luand in considerare cheltuielile eligibile.

Dna Lucia Popescu a intrebat daca AM PR SE are in vedere introducerea costurilor simplificate sau finantarea nelegata de costuri pentru apeluri din program.

Dna Luminita Mihailov a multumit pentru intrebare si a precizat ca se analizeaza aceasta optiune

de costuri simplificate, inclusiv in contextul discutiilor purtate cu alte ADR – uri care au realizat deja anumite analize istorice. De asemenea, s-a discutat cu Autoritatea de Audit posibilitatea de a utiliza aceeasi metodologie la nivelul fiecarui program, spre exemplu, daca exista o analiza de costuri simplificate la nivelul unei alte regiuni, aceasta poate fi utilizata si la nivelul celorlalte regiuni. Autoritatea de Audit a fost de acord cu aceasta abordare. Exista analize pentru costuri legate de consultanta, audit, publicitate. Programul vizeaza in marea lui majoritate investitii care se bazeaza pe procedura de achizitie publica, iar in acest caz, piata/licitatiea este cea care va spune care este pretul corect. Raspunsul este ca se in calcul aceste optiuni de costuri simplificate, probabil intr-un termen de 6 luni vom avea un raspuns concret, timp necesar pentru validarea metodologiei privind aceste costuri simplificate.

Dna Lucia Popescu a completat ca a identificat in Programul Regional Sud-Est investitii de pana la 200.000 euro, pentru aceasta categorie existand aceasta obligativitate.

Dna Luminita Mihailov a precizat ca in cadrul acestui Comitet s-au avut in vedere criteriile pentru apeluri destinate infrastructurii publice. Pentru schemele de investitii pentru IMM-uri vor avea loc alte discutii, in cadrul carora se vor avea in vedere aspecte privind cheltuielile administrative sau sume forfetare. Pentru tipologia de proiecte care au facut obiectul analizei acestui comitet, pe tipurile de cheltuieli administrative, de consultanta de management etc, se analizeaza simplificarea costurilor, insa trebuie avut in vedere si contextul programului.

Dna Luminita Mihailov a multumit participantilor cu mentiunea ca in perioada imediat urmatoare va exista aceasta corespondenta cu membrii Comitetului legata de propuneri de modificare/justificare/clarificare legate de criteriile prezentate in cadrul comitetului. Dansa a mentionat ca urmatoarea intalnire a CM va avea loc anul viitor, insa perioada desfasurarii acestuia va fi stabilita ulterior dupa consultarea cu reprezentantii Comisiei si din cadrul MIPE.

DI Krzysztof KASPRZYK a multumit pentru discutiile interesante si tematica abordata, in vederea identificarii de solutii realiste aplicabile la nivelul regiunii. A precizat ca pentru urmatoarele Comitete de Monitorizare nu este necesara prezenta fizica a reprezentantilor Comisiei, se poate asigura o participare online. Referitor la cele prezentate, daca AM PR SE va continua necesar a avea alte discutii tehnice bilaterale reprezentantii Comisiei Europene vor participa. Dansul a incurajat membrii CM sa transmita propuneri si a apreciat ca AM PR SE este in grafic cu elaborarea ghidurilor solicitantului, cu grilele de evaluare si criteriile de selectie si a recomandat ca aceste documente, chiar daca nu sunt aprobate in CM, sa fie discutate in continuare cu reprezentantii Comisiei Europene. Discutii au fost foarte bune, constructive si a multumit pentru participare.

In final, Dna Luminita Mihailov a multumit tuturor participantilor, lucrarile reuniunii fiind inchise.

COMITETUL DE MONITORIZARE A PROGRAMULUI REGIONAL SUD-EST

SINTEZA DECIZIILOR adoptate de CM PR SE in data de 22.11.2022

În temeiul prevederilor art 38-40 din Regulamentul (UE) 2021/1060 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European Plus, Fondul de Coeziune, Fondul pentru o Tranziție Justă și Fondul European pentru Afaceri Maritime, Pescuit și Acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru Azil, Migrație și Integrare, Fondului pentru Securitate Internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru Managementul Frontierelor și Politica de Vize

Comitetul de monitorizare a Programului Regional Sud-Est a adoptat următoarea decizie:

- **Decizia nr. 1 din 22.11.2022 privind aprobarea Regulamentului de organizare și functionare al Comitetului de Monitorizare al Programului Regional Sud-Est 2021-2027.**

Luminita MIHAILOV
Director general ADR SE

PRESEDINTE CM PR SE